

АНОТАЦІЯ

наукової роботи за шифром «Естетична оцінка»

Естетична оцінка території «Залізничного парку» в м. Чернігів

Розвиток міського середовища нероздільно пов'язаний із збереженням та раціональним використанням рекреаційних територій, основу яких складають парки. Поряд із тим, інтенсивні процеси урбанізації, супроводжуються ущільненням забудови та зменшенням паркових територій, що негативно впливає на психоемоційний стан містян [4]. Відповідно, де далі більшої актуальності набуває питання раціонального використання існуючих парків, важливим аспектом якої є аналіз їх естетичних якостей.

В науковій роботі представлено результати естетичної оцінки території «Залізничного парку» в м. Чернігів, здійснені із застосуванням об'єктно-орієнтованих методик В. П. Кучерявого [16] і К. І. Ерінгса та ін. [36]. Матеріалами для проведення оцінювання слугували результати натурних обстежень, здійснені упродовж 2019-2020 рр., а також інвентаризаційні дані отримані в ході інвентаризації території.

В результаті виявлено ряд чинників та компонентів паркового середовища, що позитивно та негативно впливають на його естетичні якості. Зокрема, наявність рослинних угруповань за участі *Populus alba* L., *Aesculus hippocastanum* L., *Acer platanoides* L., *Tilia platyphyllos* Scop., *Acer saccharum* Marsh., які формують образ фітоценозу «Залізнично парку» позитивно впливають на естетичні якості пейзажів. Найсуттєвішим чинником, який негативно впливає на естетичні якості паркового середовища є незадовільний стан елементів благоустрою парку.

Акцентовано в роботі приділено увагу аналізу наукових джерел щодо методів, підходів та особливостей проведення естетичної оцінки ландшафту загалом та паркового середовища зокрема.

Робота складається з 3 розділів загальним об'ємом 40 сторінок та містить 15 ілюстрацій, 3 таблиці таблицями, 36 джерел та 6 додатків.

Ключові слова: паркове середовище, естетична оцінка.

Шифр «Естетична оцінка»

Естетична оцінка території «Залізничного парку» в м. Чернігів

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ТА МЕТОДІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕСТЕТИЧНИХ ЯКОСТЕЙ ЛАНДШАФТНИХ ОБ'ЄКТІВ	4
РОЗДІЛ 2 ХАРАКТЕРИСТИКА ОБ'ЄКТУ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА МЕТОДИКИ ОЦІНЮВАННЯ	8
2.1. Коротка характеристика об'єкту дослідження	8
2.2. Методика досліджень	10
РОЗДІЛ 3 ОЦІНКА ЕСТЕТИЧНИХ ЯКОСТЕЙ ТЕРИТОРІЇ ПАРКУ «ЗАЛІЗНИЧНОГО» У М. ЧЕРНІГІВ.....	12
3.1. Ландшафтні особливості території	12
3.2. Інвентаризація насаджень та оцінка їх стану	15
3.3 Характеристика елементів благоустрою території парку.....	18
3.4. Оцінка привабливості ландшафту «Залізничного парку»	21
ВИСНОВКИ.....	25
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	27
ДОДАТКИ	31

ВСТУП

Розвиток міського середовища нероздільно пов'язаний із збереженням та раціональним використанням рекреаційних територій, основу яких складають парки. Поряд із тим, інтенсивні процеси урбанізації, супроводжуються ущільненням забудови та зменшенням паркових територій, що негативно впливає на психоемоційний стан містян [4]. Відповідно, де далі більшої актуальності набуває питання раціонального використання існуючих парків, важливим аспектом якої є аналіз їх естетичних якостей.

Одним із важливих рекреаційних об'єктів м. Чернігів є «Залізничний парк», створений у 1944 році, що розташований й у Новозаводському районі, біля залізничного та автобусного вокзалу між вул. Жабинського та Привокзальною та може слугувати місцем відпочинку не лише мешканців району, а й гостей міста. Важливе не лише рекреаційне, а й іміджеве значення «Залізничного» парку актуалізує питання естетичної оцінки його території.

Метою досліджень є естетична оцінка паркового середовища «Залізничного парку» в м. Чернігів. Для досягнення поставленої мети були сформувані наступні завдання.

1. Провести аналіз наукових джерел літератури щодо підходів та методів дослідження естетичних якостей ландшафтних об'єктів загалом та парків зокрема та обрати ті, що будуть застосовані для проведення досліджень.

2. Дослідити передумови створення та особливості розвитку території Залізничного парку в м. Чернігів та провести аналіз містобудівельної ситуації, функціонального зонування та рекреаційного значення його території.

3. Провести інвентаризацію території об'єкту проектування.

4. Провести оцінку естетичних якостей пейзажів «Залізничного парку» та визначити основні компоненти та чинники, що впливають на їх привабливість.

РОЗДІЛ 1

АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ТА МЕТОДІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕСТЕТИЧНИХ ЯКОСТЕЙ ЛАНДШАФТНИХ ОБ'ЄКТІВ

Важливим аспектом задоволення потреб людини в межах паркового середовища є його естетична привабливість. Відповідно, важливе значення при дослідженні існуючих паркових об'єктів є аналіз його естетичної привабливості. Перші методи «об'єктно-орієнтовані» та «суб'єктно-орієнтовані» оцінки привабливості ландшафтів були розроблені в 60-х роках ХХ сторіччя. Перший передбачає визначення об'єктивних критеріїв естетичної привабливості, прихованих у фізіономічних особливостях ландшафту, другий, який вказує на суб'єктивну природу краси, досліджує особливості ландшафту та естетичні уподобання у різних груп людей [5].

В даний час найбільш визнаним і поширеним є об'єктно-орієнтовані підходи до оцінки естетичної привабливості ландшафтів. Основні його переваги – логічна узгодженість методів, «вимірюваність» показників оцінювання, можливість екстраполяції даних з обмежених ключових областей на великі площі та порівняно простий механізм формалізації результатів досліджень. Однак, такий підхід розглядає пейзаж як набір візуально значущих компонентів, а не як єдине зображення, відображене у свідомості спостерігача. До його недоліків можна віднести недооцінку психологічних особливостей процесу сприйняття з високою ймовірністю того, що при визначенні параметрів оцінки дослідник керуватиметься не лише виявленими об'єктивними закономірностями естетичної привабливості ландшафтів, але й власними уподобаннями.

Об'єктно-орієнтований підхід ґрунтується на припущенні, що, враховуючи чинники, важливі для сприйняття естетичних ресурсів на території, його можна об'єктивно оцінити, використовуючи структурний аналіз інформації. Зазвичай при розробці цієї концепції використовується компонентний підхід, в якому кожен «важливий чинник» ландшафту

(наприклад, характеристики місцевості, рослинність, наявність певних природних чи соціальних об'єктів тощо) оцінюється окремо, як правило, за шкалою. Потім при підготовці отриманих оцінок за кожним показником робиться комплексна оцінка природно-територіального комплексу. Один з класичних творів такого підходу належить Д. Лінтону. Оцінюючи естетичні ресурси Шотландії, автор визначає «два справді основних компоненти, що складають живописний пейзаж будь-якої місцевості» [3], це рельєф та те що його укриває не залежно від походження, природнього чи антропогенного.

Роботи Д. Лінтона та його послідовників, які використовують у своїх дослідженнях таку невелику картографічну шкалу, потребують високого ступеня узагальнення даних, на яких багато особливостей реальних ландшафтів стираються. Д. Лінтон проводив свої дослідження чисто механічно (використовуючи геоморфологічні та топографічні карти), що також впливало на точність результатів. Навіть деякі автори вважають, що запропонований вченими метод заснований на його особистих захопленнях та бажаннях.

Прикладом вдалої роботи в цьому напрямі є також роботи литовських експертів під керівництвом К. І. Ерінгіса [35]. Методом всебічного аналізу та оцінки естетичних якостей ландшафту, заснований на детальному структурному дослідженні основних одиниць ландшафту, що включає різні ознаки компонентів ландшафту.

Аналіз уже розроблених методів показав, що у вивченні естетичних джерел є дві основні сфери. Перший – це оцінка ландшафтів на обмеженій території, особливо під час дорожнього руху, де використовується низка показників, які не лише відзначають ландшафт, але часто також включають емоційну складову. Ця методика оцінки застосовна для невеликих територій, переважно багатоцільових, з різними екологічними умовами, де сильний акцент робиться на природній складовій ландшафту. Це правда, що в останні роки багато уваги приділяється поєднанню зелених насаджень та їх елементів та розвитку міських територій.

Другий напрям – дозволяє використовувати геоекологічний підхід до естетичної оцінки території та планування певних видів діяльності, дозволяє здійснювати комплексну візуально-естетичну оцінку ландшафту з урахуванням візуального сприйняття – найбільш суб'єктивного чинника. Чотири найважливіші, на погляд вчених, атрибути були предметом оцінки: наявність переваги, універсальність, строкатість, прямолінійність. Друга категорія - оцінка структурних характеристик ландшафту: виразність рельєфу (характер рельєфу, схили та експозиція); велика кількість водних поверхонь (наявність водойм та їх видимість); просторове різноманіття рослинності (лісонасадження та характер поширення); наявність збережених та унікальних територій (наявність та різноманіття заповідних територій). Ця категорія за всіма існуючими методичними особливостями розвитку характерна для ландшафтної естетики. Третя категорія оцінює антропогенні зміни ландшафту та наявність акцентів історичного, архітектурного та естетичного значення. Четверта категорія - придатність зони відпочинку. Він був оцінений з двох причин: придатність території для відпочинку (з точки зору доступності) та наявність рекреаційних зон у цьому ландшафті [35].

Описаний метод, орієнтований на регіональне вивчення естетичних ресурсів, покликаний оцінювати досить великі територіальні одиниці (ландшафтний ранг) з досить високим ступенем загальності та теоретичні проблеми естетичної оцінки ландшафту, особливо монографія Преображенского В. С. «Теоретичні основи рекреаційна географія» (1975) та запропонував свої підходи до оцінки естетичних ресурсів і призначений для оцінки досить великих територіальних одиниць (ландшафтний ранг) з досить високим ступенем загальності. Ця методика успішно використовується при оцінці естетичних ресурсів Литовської РСР [23].

Суб'єктно-орієнтований підхід до естетичної оцінки ландшафтів використовується рідше, особливо на територіях країн СНД. Він ґрунтується на позиції, що ландшафт варто оцінювати в цілому, а не як набір окремих частин. Дослідник Ю.П. Супруненко акцентує увагу на відносно суб'єктивній

думці людей щодо їх вражень від естетичної привабливості пейзажу [32]. В рамках суб'єктивістського підходу до оцінки естетичних ресурсів існує два напрямки. Перший використовує експертні методи, коли в оцінці краси ландшафтів беруть участь фахівці, професійна діяльність яких певною мірою пов'язана з вивченням та використанням природно-ресурсного потенціалу: географи, біологи та інші. На використанні методу експертних оцінок ґрунтувалися ландшафтні та естетичні дослідження К. D. Fiennes. Були відібрані кольорові фотографії "характерних пейзажів" різних природних територій, естетичну привабливість яких було запропоновано оцінити групі експертів за допомогою шкали. В результаті всі ландшафти були згруповані в шість категорій, різні за своїми естетичними властивостями [5].

Однак існує думка, що професіонали, хоча і пройшли спеціальну підготовку та мають великий досвід, все ж залишаються людьми зі своїми поглядами, смаками, уподобаннями, які більшість людей не завжди поділяють. Відповідно, виокремлено ще один напрям суб'єктивістського підходу, який ґрунтується на методах анкети опитування, метою якого є виявлення ландшафтних уподобань основних користувачів естетичних ресурсів - рекреаційних, місцевих жителів тощо. Опитування чи опитування респондентів ґрунтується на їхньому ставленні до певного регіону.

РОЗДІЛ 2

ХАРАКТЕРИСТИКА ОБ'ЄКТУ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА МЕТОДИКИ ОЦІНЮВАННЯ

2.1. Коротка характеристика об'єкту дослідження

Залізничний парк культури і відпочинку у місті Чернігові розташований у Новозаводському районі, біля залізничного та автобусного вокзалу між вулицями Жабіньського та Привокзальна. Був заснований у повоєнний період в 1944 році. Існував до 1991 року з того часу до 2014 не перебував на балансі міста як парк. В 2014 році після акцій протесту місцевих жителів, за

решенням міської рад був знову доданий до балансу зеленої зони міста.

Рис. 2.1. Карта прилеглого району до об'єкту аналізу [8]

Площа даного «Залізничного парку» становить 2,6 гектари. Ландшафт парку рівнинний з невеликим ухилом в північну частину парку. Дорожньо–стежкова мережа на території має суттєві пошкодження, елементи благоустрою фрагментарно представлені на території. Вздовж західної частини парку розміщений дренажний канал, що може бути використано для забезпечення водою гідротехнічні споруди. Також на території парку розміщений старий, не діючий, скульптурний фонтан на дві чаші. В межах вхідної зони розташовано заклад загального харчування.

Характеризуючи сучасну містобудівельну ситуацію території об'єкту дослідження варто звернути увагу на наявність багатоповерхових житлових будинків, зведених упродовж останніх років, що призвело до утворення різкого схилу в західній частині. Окрім того, внаслідок новобудови

збільшилося рекреаційне навантаження на парк, що актуалізувало питання його адаптації до сучасних умов.

Транспортна розв'язка сполучує всі райони міста, орієнтовний час у дорозі з най віддаленої частини міста приблизно одна година. Як було зазначено вище, поряд з парком є три великих центра концентрації людей в межах 150-200 метрів, це авто- та залізничні вокзали і ринкова площа, та в межах 600 метрів ще одна ринкова зона.

Це основні центри з яких у перспективі на територію парку можуть потрапляти люди для відпочинку. Також поряд з парком знаходяться досить великі житлові масиви і територія може мати популярність у місцевих жителів як зона відпочинку.

Історично склалося, що навіть при не самому доброму забезпеченні території всім необхідним для відпочинку, територія парку має своєрідну популярність у місцевого населення. Але незважаючи на значну територію це місце є досить не відомим для великої частини населення міста. Основна проблема це не помітний вхід на територію, та суттєва занедбаність самої території.

Навколишня територія дуже погано забезпечена місцями рекреації, так як в радіусі пішохідної доступності немає жодного парку, а сквери представлені лише одним транзитно-меморіальним, який не підходить для тривалого відпочинку. Це компенсується за рахунок насаджень в середині забудов, але це не можна вважати повноцінною заміною стандартної зони відпочинку для місцевого населення. Зважаючи на те що поряд знаходяться вокзали і немає місця для очікування, в зеленій зоні, своїх рейсів у пасажирів, то можна зробити висновок, що потреба у такому парку на даній території досить значна.

Якщо розглядати перспективу розвитку цього парку то при вдалій реконструкції можна привабити велику кількість людей до цієї території. Вона значно поліпшить загальну ситуацію з зонами рекреації в цій частині міста.

Слід виділити, що створення паркових зон в місті з теперішнім напрямком розвитку міста, як туристичного, повністю відповідає стратегії розвитку міста на даному етапі його становлення.

Роблячи висновок з всього вище сказаного потреба і перспектива даного парку на даній території досить велика і існує якраз потреба в створенні загальної зеленої зони це вирішить питання з благоустрою території та підніме престиж району та навколишньої забудови.

Отже, місце розташування «Залізничного парку» в м. Чернігові обумовлює його важливе не лише рекреаційне, а й іміджеве значення та актуалізує питання естетичної оцінки його території.

2.2. Методика досліджень

Виконувати оцінку сучасного стану території парку Залізнично дорожнього у місті Чернігові ми пропонуємо за двома методиками які направлені на оцінку привабливості як самого деревостану так і привабливості пейзажу.

Для оцінки сучасного стану парку зі сторони естетичної привабливості рівня озеленення було запропоновано використовувати методику естетичної оцінки лісопаркових фітоценозів В. П. Кучерявого [16]. Вона полягає у поєднанні оцінки насаджень на території досліджень. Методика включає в себе таксаційно-фітоценотичну та емоційну оцінку насаджень, це трьох бальні шкали оцінювання які на даний момент на думку вчених України найбільш задовольняє в системі оцінювання парків (додаток Б).

А задля проведення оцінки привабливості пейзажу було запропоновано використовувати метод який використовувала група литовських вчених під керівництвом К. І. Ерінгіса [36]. Автори поділили всі обрані естетичні критерії на чотири категорії, які мають особливі характеристики, що відображаються в методах оцінки. Першу групу складають природні об'єкти, представлені в ландшафті (наприклад, озера, плантації тощо), які є предметом простої арифметики. Друга група, визначена як основна, констатує загальну

характеристику ландшафту (наприклад, глибина та різноманітність перспектив, різноманітність, чіткість, сезонний аспект тощо). Третя група включає об'єкти, наявність у ландшафті може мати як позитивне, так і негативне значення (додаток А).

З метою одержання даних щодо кількісних і якісних характеристик зелених насаджень, які знаходяться на території парку, їх обліку, збереження та відновлення, відповідно до Інструкції з інвентаризації зелених насаджень у населених пунктах України, затвердженої наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 24.12.2001 № 226, Методичних рекомендацій щодо обліку зелених насаджень у населених пунктах України, затверджених наказом Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України від 22.11.2006 № 386, Правил утримання зелених насаджень у населених пунктах України, затверджених наказом Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України від 10.04.2006 № 105 періодично (1 раз у 5 років) проводиться їх інвентаризація [10].

За матеріалами інвентаризації складаються паспорти об'єктів благоустрою зеленого господарства відповідно до встановленої форми, на підставі яких формуються реєстри зелених насаджень.

Роблячи висновок з вище викладеного, об'єкт розташований у місці куди приходять великі маси людей. Територія не забезпечена повноцінною рекреаційною зоною. Основними методиками які були вибрані задля надання оцінки привабливості данного парку це:

1. Методика естетичної оцінки лісопаркових фітоценозів В. П. Кучерявого [16].
2. Методика оцінки привабливості ландшафту яку пропонують латвійські вчені під керівництвом К. І. Ерінгіса та ін. [36].

Ці методики були вибрані оскільки, вони базуються на оцінці об'єктивних показників.

РОЗДІЛ 3

ОЦІНКА ЕСТЕТИЧНИХ ЯКОСТЕЙ ТЕРИТОРІЇ ПАРКУ «ЗАЛІЗНИЧНОГО» У М. ЧЕРНІГІВ

3.1. Ландшафтні особливості території

Ландшафт парку рівнинний з невеликим ухилом в північну частину парку. У зв'язку з проведенням будівельних робіт зі сходу утворилась насип зі значним ухилом в бік паркової території. В північній частині парку розташована галявина з групами дерев з східної частини парку, з західної частини яка примикає до сектору індивідуальної забудови, густо засаджено плодовими деревами (вишні, шовковиці, яблуні та інше). Вона займає третину паркової території(рис.3.1-3.2)

Рис. 3.1. Північна частина парку (фото автора)

Загалом ландшафт парку доволі одноманітний з точки зору його зміни, але в той же час, залежно від місця знаходження людини він відкривається по новому.

Рис. 3.2. Південний погляд на парк (фото автора)

Вхідна частина має напіввідкритий характер і одразу концентрує увагу на центр парку де розташований фонтан. Через значене затінення східної частини території за рахунок насаджень створює приємну атмосферу в цій частині. В ній присутні як і сонячні простори так і досить затіненні ділянки (рис.3.3-3.4)

Рис. 3.3. Головний вхід (фото автора)

Рис. 3.4. Головний вхід (фото автора)

За рахунок відкритого простору в центральній частині парку відкривається вид на основну видову домінанту цього міста (рис.3.6).

Центральна частина починається від фонтану і має більш закритий простір, більший тіньовий намет. Центральна частина цієї території має мікро підвищення що робить його вище за всі інші частини парку, але це дуже не значне підвищення (рис. 3.7).

Від цього місця починається схил у північному напрямку, тут основну видову домінанту складно виділити. Тут бере початок центральна алея парку з

центром у вигляді кругової клумби. Що виступає у ролі композиційного акценту.

Також спільна риса центральної та південної частини парку це більш відкритий простір з заходу.

В цих двох частинах парку утворюється комфортний мікроклімат

для короткочасного відпочинку. Під тіньовим наметом зберігається

Рис. 3.6. Фонтан з північної сторони (фото автора)

достатньо вологи, а в сумі з домінуючими, за рахунок забудови та рельєфу, південним чи північним вітром, що утворює протяг вітру через всю територію парку за рахунок цього в спекотну погоду, що на разі в домінує в місті в теплу пору року, утворює прохолоду (див. рис.3.7 та 3.8)

На даний момент, санітарна ситуація в цьому районі міста досить добра, але присутні фактори за якими треба слідкувати і враховувати. Перш за все це близькість залізної дороги з її вокзальною інфраструктурою, що створює досить велике шумове та газове забруднення. Також слід зазначити, що поряд з територією парку знаходяться досить великі

Рис. 3.7. Центральна алея з південної сторони(фото автора)

магістральні дороги міста з дуже жвавим трафіком, що створює додаткове негативне навантаження на територію.

Парк виступає своєрідною буферною зоною між залізною дорогою та жилою забудовою міста, що дозволяє значно знижувати всі ті фактори що

були приведені вище, за рахунок утворення чіткої структури деревостану на території, та щільної зімкнутості крон у рядах з заходу парку.

Рис. 3.8. Центральна алея з північної сторони (фото автора)

Загалом на території прослідковується закладена розробниками планувальна структура посадки насаджень, вони мають алейний вид. Але за час який територія не визначалась як парк міста, вона була спотворена стихійним залісненням територію, що значно змінила вид території і викликало її перетворення в сторону пейзажності. Прослідковується наявність основної видової домінанти

Ландшафт в цілому рівнинний, з не великим ухилом на північ території, лише присутній крутий схил вздовж західної границі парку, який утворився в наслідок проведення будівельних робіт поряд.

3.2. Інвентаризація насаджень та оцінка їх стану

В результаті проведення інвентаризації на території «Залізничного» парку було виявлено 187 екземплярів деревних рослин, з яких 160 – дерева та 27 – кущі (дод. Д-Є). Видове різноманіття представлено 18 видами дерев та 5 –

кущів (рис. 3.9). Дендрооснову насаджень формують екземпляри *Aesculus hippocastanum* L., *Acer platanoides* L. та *Tilia platyphyllos* Scop.

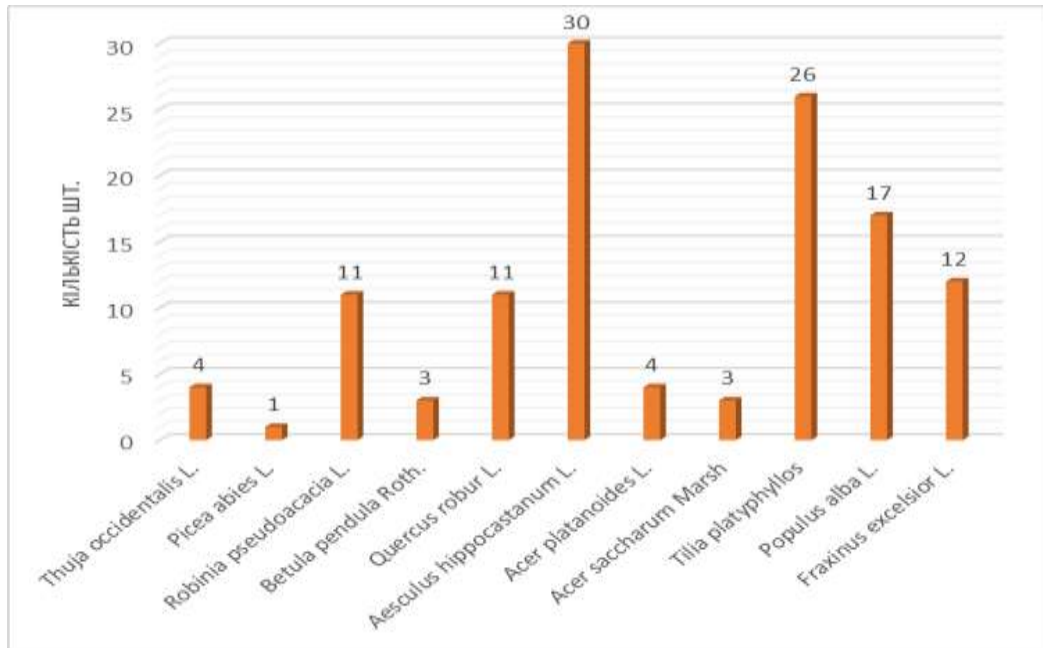

Рис. 3.9. Видовий склад деревних рослин

Це ті види які можна виділити як основні, і які були висаджені не стихійно. Частина насаджень з'явилася у наслідок діяльності жителів території індивідуальної забудови і несуть більше утилітарний характер, вони представлені плодовими деревами різних видів та сортів (рис. 3.10).

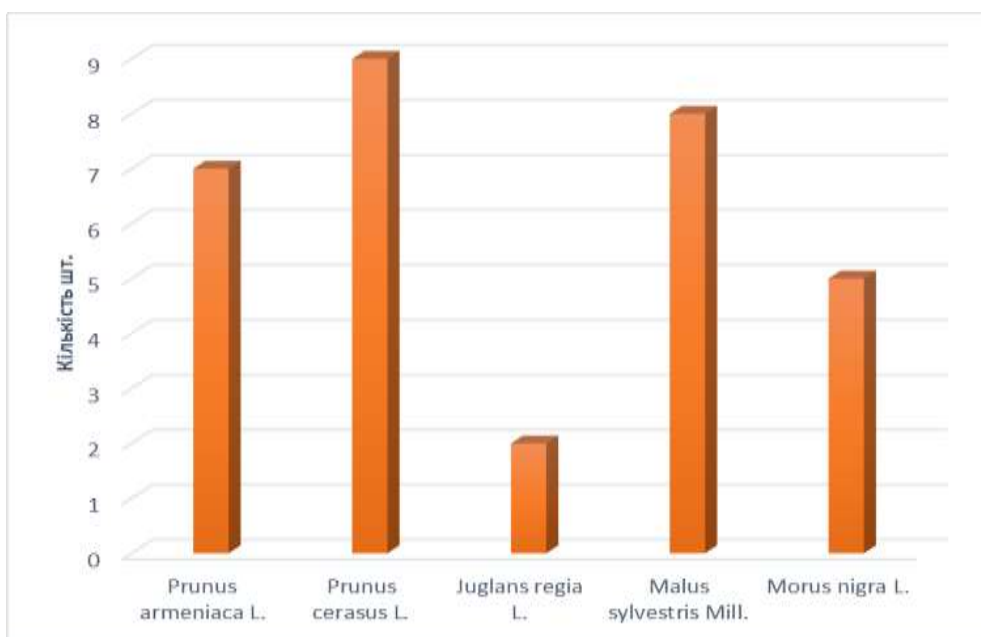

Рис. 3.10. Видовий склад плодових деревних рослин

Окрім того, в ході інвентаризації, в цій частині парку виявлено угруповання *Ribes nigrum* L., *Syringa vulgaris* L., *Prunus padus* L. та *Ribes rubrum* L. (рис.3.11).

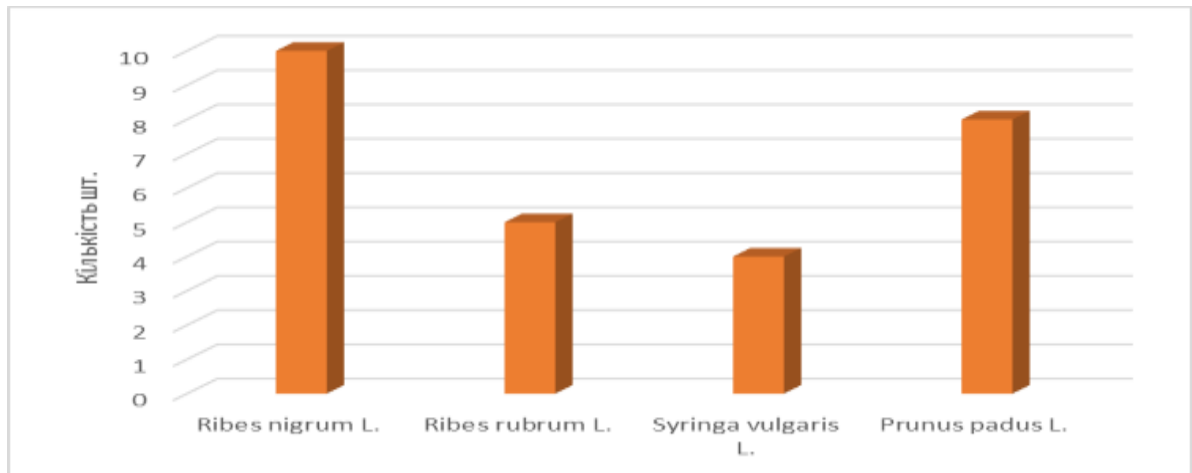

Рис. 3.12. Видовий склад кущових рослин

В результаті проведеної оцінки стану насаджень виявлено, що загалом стан більшої частини (58 %) насаджень можна визначити як добрий, звісно зустрічаються дерева в поганому санітарному стані, але їх частка на території не більше 10 %, це стосується більше вже старих дерев (рис. 3.12).

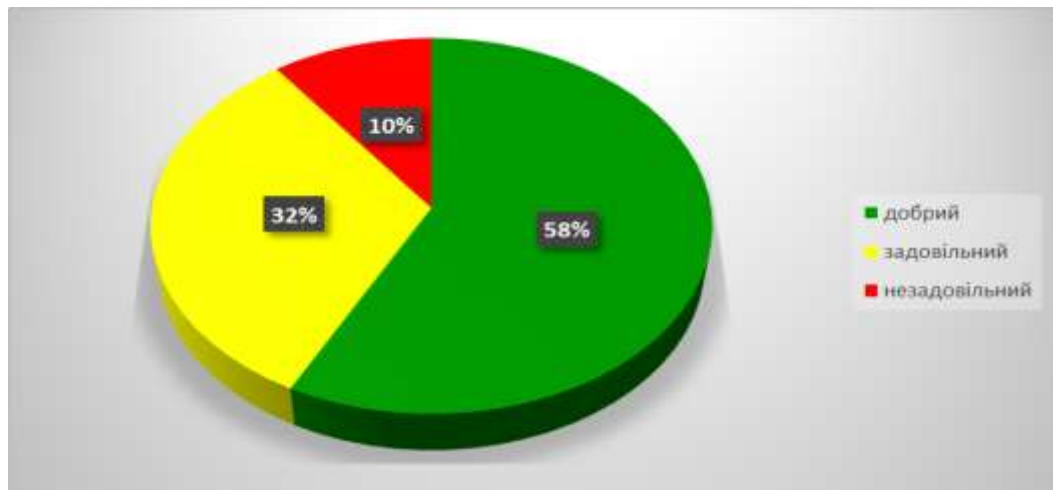

Рис. 3.12. Санітарний стан деревних рослин

Віковий склад дерев дуже різноманітний в основній частині парку, в основному зустрічаються пристигаючі та стиглі дерева II та III бонітету в основному, але зустрічаються дерева як I та V класу бонітету. Слід виділити

у складі насаджень такі види як тополя біла та клен цукристий вони майже всі мають I клас бонітету, але майже всі вони стиглі чи перестійні, що дуже впливає на їх санітарний стан.

Основні види які можна виділити і назвати доміантними це липа широколиста (*Tilia platyphyllos* Scop.), каштан кінський (*Aesculus hippocastanum* L.) та акація біла (*Robinia pseudoacacia* L.). Вони трапляються найчастіше на території парку мають високі класи бонітету, але на відміну від липи широколистої, яка зберіглася на території парку дуже добре і має високі санітарні показники, акація біла має загалом має поганий санітарний стан, хоча показники висоти та діаметру представників цього виду і можна виділити як добрі.

Щодо дерев *Aesculus hippocastanum* L., які формують центральні алею парку, то тут слід зазначити, що насадження маю високі показники класу бонітету, але мають і свої проблеми з санітарним станом, хоча частка хворих дерев і дуже не значна всього шість дерева із тридцяти.

Кущова рослинність на території майже відсутня її замінюють молоді дерева, та і загалом їх не досить велика кількість і їх розподіл по території не рівномірний. В основному вони розміщені вздовж західної частини парку та по-одинокі зустрічаються з сходу парку біля житлового масиву.

3.3 Характеристика елементів благоустрою території парку

Вхідна зона повністю не оформлена, якщо не знати що там розташовано парк то можна його не помітити. Також поруч розташований злив з дренажного каналу який по проекту проходить вздовж всієї західної частини парку. На цій ділянці він розширюється і утворює малий басейн. При проведенні досліджено було встановлено що більша частина дренажного каналу була зруйнована діяльністю людини, безпосередньо жителями індивідуальних забудов. Канал засипаний ґрунтом і на його місці були висаджені плодові рослини, деякі жителі використовують частину території

дренажу як свої маленькі огороди. Сам дренаж також постраждав і від дикого зростання дерев біля його стінок, має велику ступінь засміченості, рештками органічних об'єктів, що перетворились вже на гумус. Діючою залишилась не велика ділянка дренажу біля вхідної зони.

Дорожньо – стежкова система на території повністю зруйнована, вона мало дренована, при великих осадах постійно затоплюється. Покриття доріжок немає, вони нагадують більше стежки, згідно норм щодо відсотку стіжкової мережі на території районного парку вони не задовольняють. Що стосовно благоустрою території лавами урнами та подібним, то тут територія його майже немає нормальних, майже всі такі об'єкти благоустрою мають кустарний характер, тобто зроблені місцевими жителями для своїх потреб. МАФ-и майже повністю відсутні і несуть знову таки кустарний характер.

Забезпечення парку освітлювальними пристроями повністю відсутнє.

Таблиця 3.1.

Забезпечення парку малими архітектурними формами

№	Об'єкт дослідження	Малі архітектурні форми					
		Лавки	Урни для сміття	Ліхтарі	Стенди з афшами	Скульптури	Фонтани
1	Залізничний парк	8	4	8	0	0	1

Також на території парку розміщений старий, не діючий, скульптурний фонтан на дві чаші (рис. 3.13). Фонтан залишився без басейну, а його система водопостачання була зруйнована й сам фонтан також постраждав велика кількість сколів та шпар. Хоча навіть в такому стані він представляє собою культурну цінність, так як може вважатися одним з найстаріших фонтанів Чернігова.

Також на території парку зберігся старий танцювальний майданчик, він значно порушений і на його території проросли ясені. Хоча самі плити які і утворюють цей майданчик досить добре збереглися, але між плитами почали

пробиватися рослини, що в подальшому призведе до його прискореного руйнування.

На території парку біля вхідної зони розташований заклад громадського харчування під назвою «Таверна», також при вхідній зоні розташований пневматичний тир

В центральній зоні парку розміщені кругова клумба, яка оточена алеєю утвореною із каштанів. Вона занедбана хоча місцеві жителі і намагаються її підтримувати, але структура майже зруйнована, залишився лише основний контур цієї клумби.

Рис. 3.13. Сучасний вигляд

Щодо благоустрою дитячих майданчиків на території, то тут справи краще але не набагато, ігрова дитяча зона присутня, але її стан та вік вже досить не задовільний (рис. 3.14). Також місцеві жителі створили ще декілька ігрових майданчиків для дітей з пісочницями, але вони мають знов таки кустарний характер і не відповідають сучасним санітарним нормам до таких об'єктів

Результуючи все вище сказане, мі має ситуацію, що майже вся інфраструктура парку зруйнована, дорожня система не відповідає сучасним вимогам, благоустрій несе кустарний характер, в більшості своєму, також парку не вистачає освітлення на основній території

Рис. 3.14. Дитячий майданчик (фото автора)

3.4. Оцінка привабливості ландшафту «Залізничного парку»

В результаті естетичної оцінки, здійсненої за методикою В. П. Кучерявого [16] максимальну кількість балів було надано за критерієм вікової структури деревостану та підліску (по три бали). Мінімальні бали отримали – характер рельєфу, щільність та видовий склад трав'яного покриву, які були оцінені по одному балу (табл. 3.2). Загальна оцінка естетичних якостей насаджень парку знаходиться на рівні двадцяти чотирьох балів.

Таблиця 3.2.

Результати оцінки таксаційно-фітоценотичної привабливості за методикою В. П. Кучерявого [16]

Таксаційно-фітоценотичні ознаки	Бали	Таксаційно-фітоценотичні ознаки	Бали
Бонітети	2	Щільність трав'яного покриву	1
Вологість ґрунту	2	Вік деревостану	3
Характер рельєфу	1	Повнота деревостану	1
Ярусність головної синузії	1	Захламленість ділянки	2
Підрост	1	Ознаки ґрунтової ерозії	2
Підлісок	3	Ознаки ущільнення ґрунту	2
Видовий склад трав'янистого покриву	1	Ознаки ентомо-, фіто- та інших хвороб	2

Оцінка емоційного сприйняття насаджень знаходиться на рівні семи балів з дев'яти можливих (табл. 3.3). На території можна виділити п'ять найбільших асоціації рослин, до них входять: *Populus alba* L., *Aesculus hippocastanum* L., *Acer platanoides* L., *Tilia platyphyllos* Scop., *Acer saccharum* Marsh., які формують образ фітоценозу. і отримало під час дослідження максимальну оцінку в три бали кожна із асоціацій.

Таблиця 3.3.

Результати досліджень емоційного сприйняття насаджень

Показник	Бали
Сприйняття фітоценозу	3 бали
Вікової структури	2 бали
Просторових показників	2 бали

Окремо варто виділити асоціації *Populus alba* L. та *Acer saccharum* Marsh., які надають монументальності та привабливості фітоценозу за рахунок значних розмірів та добре сформованих крон представників даних видів. Мінімальну оцінку в один бал, отримали показник просторової структури насаджень, оскільки на території парку було збережено повноцінно лише розподіл по типам простору, всі елементи просторової структури були дуже сильно занедбані, це виражається в не контрольованому рості підросту, що перешкоджає повноцінному сприйняттю пейзажу, ускладнення пересування по території парку, за рахунок як заростання так і знищення дорожньо-стежкової мережі парку. Саме ця проблема значно знижує емоційне сприйняття даного парку.

Роблячи висновок з вище вказаних результатів досліджень, що результати оцінювання між собою корелюються і вказують на привабливість даної території згідно методики оцінювання. Хоча бали і не максимальні, але вони доволі суттєві. З чого можна винести остаточний висновок, що територія Залізничного парку має загально досить привабливий вигляд з точки зору оцінки насаджень та їх сприйняття.

При оцінюванні привабливості ландшафту за методикою К. І. Ерінгіса [36] територія отримала вісімнадцять балів з тридцяти можливих. Перша опорна точка знаходиться на головному вході до парку з південної сторони, друга – в центральній частині, третя – з півночі. Перша та третя точки відображають полярні видові перспективи і отримали в загальній сумі 19 та 16 балів, а друга охоплює парк загалом і отримала 19 балів (рис. 1).

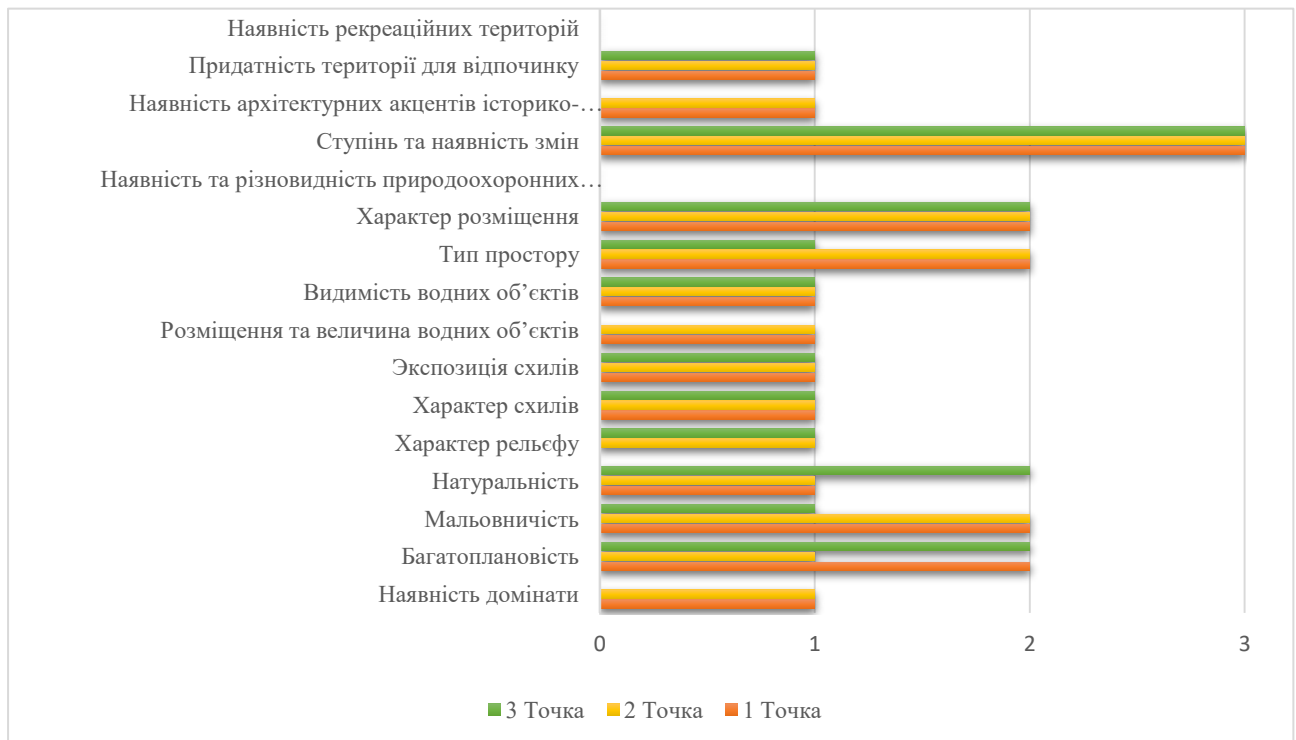

Рис. 3.15. Структура оцінки привабливості ландшафту «Залізничного» парку за методикою К. І. Еренгіса та ін. [36]

Під час проведення досліджень мінімальні оцінки за даною методикою отримали такі показники як: наявність та різноманітність природоохоронних об'єктів; розміщення та величина водних об'єктів; видимість водних об'єктів; наявність рекреаційних територій. Максимальну оцінку отримав показник ступеню та наявності змін на території (див. рис. 1). Окрім того, максимальні оцінки надано за критеріями натуральності (опорна точка 3) та видів простору (перша та друга опорні точки).

Таким чином, до найсуттєвіших недоліків насаджень, які негативно впливають на естетичну привабливість паркових пейзажів відносяться, підріст, та засмічення території в цілому. Позитивний вплив виявлено зі сторони рослинних угруповань, представлених *Populus alba* L., *Aesculus hippocastanum* L., *Acer platanoides* L., *Tilia platyphyllos* Scop., *Acer saccharum*

Marsh, які своїми якісними показниками, санітарним станом та просторовою структурою утворюють онову естетичної цінності даної території

Характеризуючи вплив просторової структури парку «Залізничного» доцільно відзначити наявність відкритих, напіввідкритих та закритих просторів, які позитивно впливають на естетичні якості паркового середовища. Поряд із тим, незадовільний стан елементів благоустрою (дорожньо-стежкового покриття, садово-паркового та інженерного обладнання) негативно впливає як на комфорт рекреації, так і на естетичні якості пейзажів не лише окремих пейзажів, а й території в цілому. Значна кількість візуальних зв'язків в межах паркової території обумовлюється великою кількістю відкритих та напіввідкритих просторів.

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження території «Залізничного парку» надано естетичну оцінку паркового середовища на основі даних, отриманих в ході натурних та інвентаризаційних робіт. Підсумовуючи весь комплекс проведених досліджень, можна зробити наступні висновки.

1. В результаті аналізу наукових джерел літератури виявлено об'єктно-орієнтовані методи дослідження ландшафтів, які включають в себе оцінку ландшафту в цілому та його елементів та суб'єктно-орієнтовані – базуються на проведенні опитування респондентів. В ході досліджень було використано об'єктно-орієнтовані методи оцінки привабливості ландшафту та насаджень – метод оцінки привабливості ландшафту за К. І. Еренгісом, таксаційно-фітоценотичної привабливості насаджень та їх емоційного сприйняття за В. П. Кучерявим.

2. Мітобудівельна ситуація парку Залізничного характеризується наявністю двох ринкових зони, двох вокзалів, що призводить до концентрації великої кількості людей на навколишній території, а також оточена житловою забудовою, що обумовлює значне рекреаційне навантаження на територію об'єкту досліджень.

3. Відповідно до результатів проведеної подеревної інвентаризації встановлено, що на території об'єкту зростає 160 екземпляри деревних рослин які представлені шістнадцятьма видами п'ять з яких є плодовими. Також на території об'єкту зростає 27 екземплярів кущових рослин, які представлені чотирма видами. Переважна кількість рослин на території знаходиться у доброгому стані. Характеризуючи сучасний стан території парку Залізничного доцільно звернути увагу на суттєві пошкодження дорожньо-стежкової мережі, відсутність повноцінного освітлення, а також недостатню кількість та незадовільний стан малих архітектурних форм утилітарного призначення.

4. В результаті досліджень, спрямованих на виявлення естетичної привабливості середовища «Залізничного парку» отримано оцінку

привабливості ландшафту за методикою К. І. Еренгіса на рівні 18 балів, а оцінку привабливості насаджень за методикою В. П. Кучерявого – 24 балів.

5. Підсумовуючи результати проведених досліджень доцільно зауважити на важливості територія як рекреаційного об'єкту, що обумовлюється його розташуванням в структурі міста. До основних чинників, які негативно впливають на естетичну привабливість території доцільно віднести незадовільний стан елементів благоустрою та окремих рослинних угруповань. Позивний вплив на естетичну оцінку виявлено зі сторони основних рослинних угруповань, які формують даний парк, за рахунок їх якісних показників та доброго санітарного стану.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. .Фурсова Л. М. Пейзажное разнообразие как один из факторов эстетического решения парка будущего / Л. М. Фурсова // Парк и отдых. Труды 34. НИИ Культуры Министерства культуры РСФСР. – М. : 1980. – С. 78-86.
2. Kane P. S. Assessing Landscape Attractiveness: a comparative test of two new method / P. S. Kane // Applied geography. – USA, 1981. – Chapter 1. – С. 77-96.
3. Linton D.L. The assesment of scenery as a natural resource // Scottish Geograph. Mag. – 1968. – №84.
4. Гатальська Н. В. Ландшафтнотерапевтичні методи та перспективи їх використання під час реконструкції парків (на прикладі парку ім. О. Пушкіна в м. Києві). Лісове і садово-паркове господарство. Електронний журнал. 2017. № 11. URL: <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Lis/article/view/8806>.
5. Дирин Д. А. Оценка пейзажно-эстетической привлекательности ландшафтов : методологический обзор / Д. А. Дирин, Е. С. Попов // Изв. Алтай. гос. ун-та. – 2010. – № 3. – С. 120–124.
6. Доспехов В.А. Методика полевого опыта / В.А. Доспехов. – М.: Агропромиздат, 1985. – 351 с.
7. Еврохина В. И. Озеленение населенных мест. Справочник / В.И. Еврохина. – М. : Стройиздат, 1987. – 480 с.
8. Google [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. Електронні дані. Режим доступу: www.nbuv.gov.ua (дата звернення 12.05.2020) – Назва з екрана. <https://www.google.com/maps/@51.4873249,31.2677394,643m/data=!3m1!1e3>

9. Жирнов А. Д. Будівництво і експлуатація садово-паркових об'єктів: навчал. посіб. для курсового та дипломного проектування / А.Д. Жирнов, Я. В. Мельничук. – Львів: УкрДЛТУ, 1995. – 42 с.
10. Інструкція з технічної інвентаризації зелених насаджень у населених пунктах України, затверджена наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 24.12.2001 № 226 та зареєстрованої у Міністерстві юстиції України 25.02.2002 за № 182/6470.
11. Казаков Л.К. Ландшафтоведение с основами ландшафтного планирования / Л.К. Казаков. – М. : Изд. центр «Академия», 2007. – 336 с.
12. Косаревский И. А. Искусство паркового пейзажа / И.А. Косаревский. – М. : Стройиздат, 1977. – 226 с.
13. Косаревский И. А. Композиция городского парка / И.А. Косаревский. – К. : Будівельник, 1971. – 171 с.
14. Кохно Б.И. Советское ландшафтное искусство 1917–1985 гг. / Кохно Б.И. – Львів : Світанок, 1987. – 75 с.
15. Кучерявий В.П. Зеленая зона города / В.П. Кучерявий — К. : Наук. думка, 1981. – 248 с.
16. Кучерявий В.П. Ландшафтна архітектура / Кучерявий В.П. – К. : Новий Світ – 2000 – С. 297-300.
17. Лаптев А.А. Справочник работника зеленого строительства / А.А. Лаптев. – К. : Будівельник, 1992. – 152 с.
18. Лихачева Е.А., Некрасова Л.А. Анализ ландшафта с позиции экологии и эстетики рельефа // Рельеф среды жизни человека (экологическая геоморфология) / Отв. Ред. Э.А. Лихачева, Д.А. Тимофеев. – М. : Медия-пресс, 2002. – С.308-345.
19. Лунц Л.Б. Городское зеленое строительство / Л.Б. Лунц. – М. : Стройиздат, 1974. – 275 с.

20. Лыпа А.Л. Дендрологические богатства Украинской ССР и их использование / А.Л. Лыпа // Озеленение населенных мест. – К. : Изд-во Академии архитектуры УССР, 1962. – С. 11-21.

21. Мартынова А. Н. Атрактивність ландшафтів в формуванні туристического продукту / А. Н. Мартынова // Устойчивое развитие туризма: опыт и инновации : материалы II Междунар. науч.-практ. конф. (Улан-Удэ, 23–25 мая 2007 г.). – Улан-Удэ : БНЦ СО РАН, 2007. – 524 с.

22. Методичні вказівки до написання та оформлення дипломної роботи ОКР «Бакалавр», «Спеціаліст», «Магістр» за напрямом підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство» та спеціальності 7.09010303 і 8.09010303 «Садово-паркове господарство» / [Балабак А.Ф., Поліщук В.В., Заморський О.О., Єгоров Ю.І., Парубок М.І. та ін.] – Умань, 2015. – 56 с.

23. Преображенский В. С. Теоретические основы рекреационной географии / В.С. Преображенский. – М.: Наука, 1975. – 172 с.

24. Пушкар В.В. Порайонний асортимент дерев і кущів України / В.В. Пушкар, С.І. Кузнецов, Ф.М. Левон. – К. : Вид-во "Держбуд України", 1988. – 187 с.

25. Рекомендации по реконструкции зеленых насаждений городского ландшафта (типовые примеры, нормативные требования и стоимостные показатели). РД 204 УССР 206-87. – К.: 1987. – 254 с.

26. Родичкин И. Д. Сады, парки, заповедники Украинской ССР / [Родичкин И. Д., Веселова В.А., Радищев В.О., Панцеров В.Л. и др.]. – К. : Будівельник, 1985. – 167 с.

27. Рубцов Л. И. Садово-парковый ландшафт / Л. И. Рубцов. – К. : Высшая школа, 1956.– 154 с.

28. Рубцов Л.И. Деревья и кустарники в ландшафтной архитектуре : справочник / Л.И. Рубцов. – К. : Изд-во "Наук. думка", 1977. – 272 с.
29. Савицька О. В. Якість ландшафту як об'єкта естетичного сприйняття / О. В. Савицька / Регіональні проблеми України: географічний аналіз та пошук шляхів вирішення : зб. наук. пр. – Херсон : [б. в.], 2005. – С. 32-37.
30. Северин С. И. Комплексное озеленение в благоустройстве городов / С. И. Северин. – К. : Будівельник, 1975. – 170 с.
31. Стойчев Л. И. Парковое и ландшафтное искусство / Л. И. Стойчев. – София: Земиздат, 1962. – 385 с.
32. Супруненко Ю. П. Горы зовут... (Горно-рекреационное природопользование). – М., 2003.
33. Сычева А. В. Охрана природы и архитектура / А. В. Сычева. – Минск: Высшая школа, 1976. – 138 с.
34. Теодоронський В. С. Строительство и эксплуатация объектов ландшафтной архитектуры: [учебник для студентов высш. учеб. заведений] / В.С. Теодоронський, Е. Д. Сабо, В.А. Фролова; под ред. В.С. Теодоронський. – 2-е изд., стер. – М. : Издательский центр «Академия», 2007. – 352 с.
35. Экология и эстетика ландшафта / под ред. К.И. Эрингиса. – Вильнюс, 1975. – 387 с.
36. Эрингис К.И., Будрюнас А.-Р. А. Сущность и методика детального эколого-эстетического исследования пейзажей // Экология и эстетика ландшафта. – Вильнюс, 1975. – С. 107-159.

ДОДАТКИ

Додаток А

Шкала оцінювання привабливості ландшафту за методикою К. І. Еренгіса [36]

Ознаки пейзажної виразності		Шкала оцінювання	
Загальне враження від пейзажу	Наявність домінанти	Не виділяється Виділяється	0 1
	Багатоплановість	1 плана 2-3 плана більше 3 планів	0 2 1
	Мальовничість	Невиразний Лише у вегетаційний період Часто змінюється	0 1 2
	Натуральність	Змінений Частково змінений Не змінений	0 1 2
Виразність рельєфу	Характер рельєфу	Рівнина Слабо пагорбовий Сильно пагорбовий	0 1 2
	Характер схилів	Випуклі Складні, Вігнуті прямі	0 1 2
	Експозиція схилів	Більше 50% Північних експозицій різних напрямків Більше 50% Південних експозицій різних напрямків	1 2
Наявність водних об'єктів	Характер розміщення та величина водних об'єктів	Сухі балки, рідкі малі струмки й озера Середні озера й ріки; часті малі озера и струмки Крупні ріки з долинами комплексами, озера	0 1 2
	Видимість водних об'єктів	Погана Добра	1 2
Просторове різноманіття рослинності	Тип простору	Закриті Відкриті Напіввідкриті	0 1 2
	Характер розміщення	Тільки насадження спеціального призначення Невеликі рощі та лісні масиви Містами образують масиви, скоплення розсіяних рощ	0 1 2
Природоохоронні та унікальні об'єкти	Наявність та різновидність природоохоронних об'єктів	Відсутні Одноманітні Різноманітні	0 1 2
Антропогенний вплив	Ступінь та наявність змін	Умовно змінені Слабо змінені Рационально перетворені	1 2 3
	Наявність архітектурних акцентів історико-культурного та естетичного значення	Відсутні Наявні	0 1
Рекреаційне значення території	Придатність території для відпочинку	Не зручна Зручна	0 1
	Наявність рекреаційних територій	Територій епізодичного відпочинку Стационарна зона відпочинку	0 1

Додаток Б

Таблиця Б.1.

Шкала привабливості насадження за методикою В. П. Кучерявого [16]

Таксаційно-фітоценотичні ознаки	Бали	Таксаційно-фітоценотичні ознаки	Бали
Бонітети	3	Щільність трав'яного покриву	3
I і вище	2	Густий (проективне покриття	2
II – III	1	більше 75 %)	1
IV – V		Середньої щільності (45–75 %)	
		Рідкий (до 45 %)	
Вологість ґрунту	2	Вік деревостану	1
Сухий	3	Молодняк	2
Свіжий	2	Середньовікове насадження	3
Вологий	1	Спіле насадження	
Сирий, мокрий			
Характер рельєфу	3	Повнота деревостану	1
Горбкуватий	2	0,9 і більше	2
Хвилястий	1	0,6–0,8	3
Рівний		0,5 і менше	
Ярусність головної синузії	1	Захламленість ділянки	1
Одноярусна	2	Велика	2
Двохярусна	3	Середня	3
Трьохярусна		Відсутня або незначна	
Підрост	1	Ознаки ґрунтової ерозії	1
Незадовільний	2	Значна	2
Задовільний	3	Незначна	3
Добрий		Відсутня	
Таксаційно-фітоценотичні ознаки	Бали	Таксаційно-фітоценотичні ознаки	Бали
Підлісок	1	Ознаки ущільнення ґрунту	1
Густий	2	Помітне	2
Середній	3	Ледь помітне	3
Рідкий		Відсутнє	
Видовий склад трав'янистого покриву	3	Ознаки ентомо-, фіто- та інших хвороб	3
Багатий (більше 50 видів)	2	Відсутні	2
Середньо-багатий (20–50 видів)	1	Ледь помітні	1
Бідний (менше 20 видів)		Помітні	

Додаток Б

Таблиця Б.2

Шкала емоційного сприйняття за методикою В. П. Кучерявого

Показники	Подобається (3)	Байдуже (2)	Не подобається (1)
1. Фітоценоз в цілому (попередня)			
2. Структурно-вікові показники: продуктивність ярусність підріст підлісок трав'яний покрив зімкнутість намету змішання порід вік			
3. Просторові показники: глибина перспективи зручність пересування розчленованість деревостану (групова, рівномірна, рядова) колерит (яскравий, контрастний або спокійний) фактура дерева (груба, тонка)			

Додаток В

Техніко-економічні показники об'єкту

Найменування	Кількість	Відсоток від загальної площі	Примітка
1	2	3	4
Загальна площа, га	2,6	-	-
Споруди, га	0,005	0,11	
Доріжки та площадки, га	0,4	15	
Водні облаштування, га	0,09	3,5	
Рослини т.ч.	180	12,39	
Хвойні шт./га	2		
Листяні шт.га	57,6		
В алейній посадці шт./ га	26		
Газон	1,8	69	
Квітники, м.кв	0,0039	0,15	
Всього		100	

Додаток Д

Зведена таблиця асортименту дерев і кущів

№	Назва рослини		Кількість рослин шт.
	Українська	Латинь	
1	2	3	4
Хвойні дерева			
1	Туя західна	<i>Thuja occidentalis</i> L.	4
2	Ялина звичайна	<i>Picea abies</i> L.	1
Всього:			5
Листяні дерева			
3	Акація біла	<i>Robinia pseudoacacia</i> L.	11
4	Береза повисла	<i>Betula pendula</i> Roth.	3
5	Дуб звичайний	<i>Quercus robur</i> L.	11
6	Каштан кінський	<i>Aesculus hippocastanum</i> L.	30
7	Клен звичайний	<i>Acer platanoides</i> L.	4
8	Клен цукристий	<i>Acer saccharum</i> Marsh	3
9	Липа широколиста	<i>Tilia platyphyllos</i>	26
10	Тополя біла	<i>Populus alba</i> L.	17
11	Ясен звичайний	<i>Fraxinus excelsior</i> L.	12
Всього:			117
Плодові			
12	Абрикос звичайний	<i>Prunus armeniaca</i> L.	7
13	Вишня звичайна	<i>Prunus cerasus</i> L.	9
14	Горіх волоський	<i>Juglans regia</i> L.	2
15	Яблуня лісова	<i>Malus sylvestris</i> Mill.	8
16	Шовковиця чорна	<i>Morus nigra</i> L.	5
Всього:			31
Листяні кущі			
17	Смородина чорна	<i>Ribes nigrum</i> L.	10
18	Смородина червона	<i>Ribes rubrum</i> L.	5
19	Бузок звичайний	<i>Syringa vulgaris</i> L.	4
20	Черемха звичайна	<i>Prunus padus</i> L.	8
Всього:			27

Додаток Е
Відомості обліку дерев

Номер за абрисом		Вид насаджень(рядова, групова посадки)	Порядковий номер запису дерев	Назва породи дерев та її основних видів і форм	вік (років)	Діаметр на висоті 1,3м стовбура дерева	Висота дерева(м)	кількість дерев (шт.)	Якісний стан дерев			Примітка
Облікової ділянки	куртин, груп дерев в обліковій ділянці								добрий	задовільний	незадовільний	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Залізничний парк												
1	1	Групова посадка	1	Туя Західна (<i>Thuja occidentalis</i> L.)	15	15 см	4	4			4	
1	2	Алейна посадка	2	Тополя біла (<i>Populus alba</i> L.)	60	109 см	28	6	2	3	1	
1	2	Алейна посадка	3	Липа широколиста (<i>Tilia platyphyllos</i>)	50	35 см	25	7	4	3		
1	2	Алейна посадка	2	Тополя біла (<i>Populus alba</i> L.)	60	98 см	27	6	2	4		
1	2	Алейна посадка	3	Липа широколиста (<i>Tilia platyphyllos</i>)	50	31 см	23	7	5	2		
1	3	Алейна посадка	4	Каштан кіньський (<i>Aesculus hippocastanum</i> L.)	20	35 см	22	30	23	6	1	
1	3	Солігер	5	Клен цукристий (<i>Acer saccharum</i> Marsh)	70	132 см	27	1		1		
1	2	Групова посадка	6	Береза повисла (<i>Betula pendula</i> Roth.)	45	37 см	20	2	2			
1	1	Солігер	7	Ялина звичайна (<i>Picea abies</i> L.)	45	23 см	17	1			1	
1	4	Групова посадка	8	Ясен звичайний (<i>Fraxinus excelsior</i> L.)	40	37 см	19	5	4	1		
1	4	Групова посадка	9	Акація біла (<i>Robinia pseudoacacia</i> L.)	45	43 см	20	3		2	1	

Продовження додатку Е

Номер за абрисом		Вид насаджень(рядова, групова посадки)	Порядковий номер запису дерев	Назва породи дерев та її основних видів і форм	вік (років)	Діаметр на висоті 1,3м стовбура дерева	Висота дерева(м)	кількість дерев (шт.)	Якісний стан дерев			Примітка
Облікової ділянки	куртин, груп дерев в обліковій ділянці								добрий	задовільний	незадовільний	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Залізничний парк												
1	4	Групова посадка	10	Клен звичайний (<i>Acer platanoides</i> L.)	45	40 см	23	2	2			
1	4	Групова посадка	8	Ясен звичайний (<i>Fraxinus excelsior</i> L.)	40	35 см	17	4	2	2		
1	4	Групова посадка	9	Акація біла (<i>Robinia pseudoacacia</i> L.)	45	39 см	18	2		1	1	
1	3	Групова посадка	8	Ясен звичайний (<i>Fraxinus excelsior</i> L.)	10	16	6	3	1	2		
1	2	Солігер	5	Клен цукристий (<i>Acer saccharum</i> Marsh)	70	110 см	25	1		1		
1	4	Солігер	9	Акація біла (<i>Robinia pseudoacacia</i> L.)	45	43 см	20	1			1	
1	4	Солігер	9	Акація біла (<i>Robinia pseudoacacia</i> L.)	45	40 см	19	1		1		
1	5	Солігер	2	Тополя біла (<i>Populus alba</i> L.)	65	145см	24	1		1		

Продовження додатку Е

Номер за абрисом		Вид насаджень(рядова, групова посадки)	Порядковий номер запису дерев	Назва породи дерев та її основних видів і форм	вік (років)	Діаметр на висоті 1,3м стовбура дерева	Висота дерева(м)	кількість дерев (шт.)	Якісний стан дерев			Примітка
Облікової ділянки	куртин, груп дерев в обліковій ділянці								добрий	задовільний	незадовільний	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Залізничний парк												
1	5	Солігер	5	Клен цукристий (<i>Acer saccharum</i> Marsh)	70	120 см	28	1	1			
1	5	Групова посадка	9	Акація біла (<i>Robinia pseudoacacia</i> L.)	40	32 см	17	4	1	1	2	
1	5	Алейна посадка	11	Дуб Звичайний (<i>Quercus robur</i> L.)	5	8 см	2,5	8	6	2		
1	1	Солігер	10	Клен звичайний (<i>Acer platanoides</i> L.)	50	46 см	20	1	1			
1	1	Солігер	10	Клен звичайний (<i>Acer platanoides</i> L.)	50	39 см	19	1	1			
1	3	Солігер	11	Дуб Звичайний (<i>Quercus robur</i> L.)	50	40 см	21	1	1			
1	3	Групова посадка	11	Дуб Звичайний (<i>Quercus robur</i> L.)	55	43 см	21	3	2	1		
1	2	Алейна посадка	3	Липа широколиста (<i>Tilia platyphyllos</i>)	50	32 см	24	12	8	4		

Додаток Є
Відомості обліку кущів

Номер за абрисом		Вид насаджень (алейна, рядова, групова посадки)	Порядковий номер запису кущів	Назва породи кущів та її основних видів і форм	вік (років)	кількість кущів, (одиниць)	Якісний стан дерев			Примітка
Облікової ділянки	куртин, груп кущів в обліковій ділянці						добрий	задовільний	незадовільний	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Залізничний Парк										
1	2	Групова посадка	1	Черемха звичайна (<i>Prunus padus</i> L.)	10	5	4	1		
1	2	Групова посадка	2	Бузок звичайний (<i>Syringa vulgaris</i> L.)	7	2	2			
1	1	Солігер	2	Бузок звичайний (<i>Syringa vulgaris</i> L.)	7	1	1			
1	2	Солігер	2	Бузок звичайний (<i>Syringa vulgaris</i> L.)	7	1	1			
1	2	Групова посадка	1	Черемха звичайна (<i>Prunus padus</i> L.)	10	3	3			